شریف الله دوست سرواني ۲۰۱۲/۰۲/۰۷

دزنداورلرغونی جغرافیه

څلورمه برخه

تراسلام مخکي دزنداور دين او ليک دود
اسلامي لښکر و په لومړي وار په کال(۱۸ یا۱۹ هجري) او (۶۳۲-۶۴۲ م) کي دخراسان له لاري دافغانستان په خاوره راګډ سوه او دعربو لومړی سالار حنف دقيس تميمی زوی خراسان ته راغی.(۹۴)
په (۲۴ هجري) کي داسلامي لښکرو او رتبيلانو جګړی په هلمند او سيستان کي وسوی. په(۲۹هجري) کي عربي سپه سالار مشاجع بن مسعود جنوبي افغانستان او ګرمسير ونيو او ربيع بن زياد سيستان تر لاسه کړ.(۹۵)
دعربو تر راتګ پوري دهيواد لويديزه سيمه سيستان، هرات اودهغه شاوخوا دساسانيانو ددوری تر سياسي او مذهبي نفوذ لاندي وه چي ژبه يی پهلوي او دين يی زردښتي ؤ. په همدی وخت کي په هيواد کي بودايي، زردښتي دين چي بنسټ اېښودونکی يی زرتښت سپينتمان ؤ اودلومړي ځل لپاره د لهراسپ دزوی ويشتاسپه(ګشتاسپ) له خوا په هلمند کي خپور سو؛ لمر پرستي، شيوايي، مسيحي او نسطوري دينونه او دځينو ارباب انواعو او سيمه يزو خدايانو نمانځلو دود درلود. (۹۶) ددی مهال ليکدودونه پښتو خروشتي، پهلوي، داناګري، سنسګريټ او يو ناني منګولي وو) چي دهريوه ليکدود نښي يی پيداسوی دی. دهمدی دوری دژبوڅخه دري(تخاري) پښتو، پهلوي او پراکريت ژبی وی چي دتاريخي اثارو له سندونو څخه يی څرک څرګنديږي.(۹۷)
په (۳۰ او۳۱ ه) کلونو کي زينداور عربو ونيوی له دواړو غاړو څخه ډير خلک ووژل سول چي يوازي دعربي دلښکرو مړي څلورزره تنو ته رسيده، ددی لښکر مشر عبدالرحمان دسمره زوی چي تر بيع بن زياد وروسته دحضرت عثمان(رض) په فرمان دهلمند او سيستان والی سوی ؤ. (۹۸)
دسمره زوی عبدالرحمن دزنداور خلک دزور په غره کي محاصره کړه او بيا يی روغه ورسره وکړه. د(زور) په نامه بت او معبد يی ونړاوه ددی بت سترګي دياقوتو وی ؛ عبدالرحمان دزنداور خلکو ته وويل داهرڅه مي ددی لپاره وکړه چي دابت هيڅ ګټه او تاوان چاته نسي رسولای حتی دځان دفاع هم نسي کولای
نو ستاسو ساتنه به څنګه وکړي. (۹۹) تر دی منطقي دلايلو وروسته دزينداور زيات شميرخلک مسلمانان سوه او اسلام يی راوړ. په دغو وختو کي دافغانستان ټولنيز حالت داسلام ظهور ته په نږدی وختوکي بحراني ؤ.(۱۰۰) خوپاته دي نه وي چي د(زور) معبد بودايي نه بلکي زردښتي ؤچي ترميلاد شاوخوا (۸۰۰- ۹۰۰ کاله پخوا دزردښت په امر له بخدي (بلخ) څخه د ګشتاسپ يا ويشتاسپ پاچا په لاس په هلمند کي خپور سو.

پای

اخځليک:
۱: حبيبي علامه عبدالحی جغرافيايي تاريخي افغانستان.
۲: Chinese普通话-English Dictionary
3: افغانستان تاريخي ،ليکوال پوهاند ډاکتر محمد حسين ((يمين))، کابل چاپ ،مخ ۲۷٤.
٤: افغانستان تاريخي، مخکنی اثر، مخ ۲۷۵.
٥: دسيموتاريخي جغرافيه، علامه عبدالشکور رشاد بابا سره دمرکوټولګه، ۱۳۸٤ ک چاپ.
۶: جغرافيايي تاريخي افغانستان، مخ ۱٦۳.
۷ :افغانستان تاريخي مخکنی اثر، مخ ۵۳.
۸: Uighur ‹Introduction to Modern
۹: جغرافيايي تاريخي ، مخکنی اثر، مخ ۱٦٤.
۱۰: شهرهای اريانا، ليکوال محمدعثمان صدقي،۱۳٥٤کال چاپ ، مخ ۷٦.
۱۱: تاريخ افغانستان بعد از اسلام، ل، علا مه حبيبي د سي – يو- کی – لومړي کتاب په حواله.
۱۲: هم هغه مخکنی اثر مخ ۱۲.
۱۳: افغانستان تاريخي، ل، پوهاند ډاکتر محمدحسين يمين چاپ کال ۱۳۸٦، مخ ۲۷۵.
۱٤:هغه مخکنی اثر مخ ۲۷٦.
۱٥: د دهخدا لغات نامه، مخ ۲۸۱۳.

افغان جرمن آنلاين تاسو په درنښت همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادښت: دليکني د ليکنيزي بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکي په ځير و لولـئ

١٦:دکندهار يادابنتونه، ل، علامه رشاد بابا، چاپ کال ١٣٨، مخ ١٦٣.
١٧:جغرافيايي تاريخي، مخکنی اثر مخ ١٦٧.
١٨: چينائي، ويغوري په انگليسي د اورمچي چاپ .
١٩: جغرافيايي تاريخي مخکنی اثر مخ ١٦٧.
٢٠: سيستان سرزمين ماسه ها وحماسه ها، ل، کانديد اکاډميسين محمداعظم سيستانی ١-٢ ټوک ،مخ ٤٠.
٢١: جغرافيايي تاريخي افغانستان، ل، ميرغلام محمد غبار، مخ ٢٤٠.
٢٢: دسيمو تاريخي جغرافيه، مخکنی اثرمخ ١١٩.
٢٣: سيستان سرزمين ماسه ها و حما سه ها مخکنی اث
٢٤: سيستان مخکنی اثر.
٢٥: د کندهار يادابنتونه مخکنی اثر.
٢٦: کندهار، ل، محمدولي ځلمی، مخ ٣٦٢.
٢٧: تاريخ بيهقي،ل، خواجه ابوالفضل محمدبن حسين بيهقي، مخ ١١٧.
٢٨: درغش، علامه رشاد بابا لرغابنی بللی.
٢٩: کندهار، مخکنی اثر.
٣٠: سيستان، مخکنی اثر مخ ٤٠٢.
٣١: جغرافيه حافظ ابرو، مخ ١٢٤.
٣٢: احيا الملوک، ل – ملک شاه حسين، کياني سيستانی هلمندی، مخ ٤٧٤.
٣٣: تاريخ سيستان، ل – نامعلوم د ملک الشعرا بهار په سمون.
٣٤: همدا اثر مخ (٤٠٧).
٣٥: پټه خزانه، دمحمد هوتک بن داود (١٠٨٤ هجري زوکړه)، مخ ١٥.
٣٦: همدا اثر، مخونه- ١٦، ١٥
٣٧: د تاريخ سوري ليکوال، محمد بن علي البستي دی چي اوس دا ارزبنتناک اثر په لاس کي نه لرو.
٣٨: همدا اثر مخ ١٦.
٣٩: د پبنتو ادبياتو تاريخ، ل- علامه حبيبي، دوهم ټوک، مخونه ٤٩٨- ٤٩٩.
٤٠: پټه خزانه ،مخ ٢٧.
٤١: د پبنتو ادبياتو تاريخ، لومړی ټوک.
٤٢: همدا اثر دوهم ټوک.
٤٣: همدا اثر.
٤٥: اريانا دايرت المعارف ٦ ټوک، مخ ٥١٩٧.
٤٦: اتلس قريه هاي افغانستان ٣ ټوک، مخ ١٢٤٨.
٤٧: شهرهاي اريانا، ل، محمدعثمان صديقي، مخ ٧٥.
٤٨: سيستان سرزمين ماسه ها و حماسه مخکنی اثر، مخ ٤٠٣.
٤٩: همدا اثر مخ ٢٠٢.
٥٠: همدا اثر مخ ٤١١.
٥١: احيا الملوک، مخ ٣٠٠.
٥٢: د کندهار يادابنتونه لومړی ټوک، مخ ٤٥.
٥٣: د افغانستان جغرافيايي قاموس لومړی ټوک، مخ ٢٥٩.
٥٤: غوريان، ل، عتيق الله پژواک، ژباړن اورنگ زيب ارشاد.
٥٥: دهخدا لغات نامه، مخ ٥٩٧.
٥٦: فرهنگ عميد، مخ ٣٣٧.
٥٧: جغرافيايي تاريخي غور، ل، پوهنمل عزيزاحمد پنجشيري، مخ ٨٦.
٥٨: ديوان فرخي سيستاني، مخ ٢٠٥.
٥٩: شهرهاي اريانا ، مخ ٧٧.
٦٠: د کندهار يادابنتونه، مخ ٤٦.
٦١: همدا اثر، ٢١٥،٦٤،٦٦، مخونه.
٦٢: شهرهاي اريانا، ٧٤ .
٦٣: د کندهار يادابنتونه، ١٩٣مخ.
٦٤:سيستان، سرزمين ماسه ها وحماسه ها.
٦٥: احيا الملوک مخکنی اثر.

افغان جرمن آنلاين په درښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادښت: دليکني د ليکنيزې بنې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکي په ځير و لولئ

٦٦: غوریان مخکنی اثر، ٤٨مخ.
٦٧: جغرافیایي تاریخي غور، مخ ٨٧.
٦٨: شهرهاي اریانا، مخ ٤٣.
٦٩: د کندهار یادابښتونه، مخ ٤٦.
٧٠: سیستان سرزمین ماسه ها وحماسه ها، ١ټ، مخ ٢٠٢.
* : منزل د شاوخوا دیرشو میلو سره برابر دی.
٧١: شهرهای اریانا ٤٣مخ.
٧٢: پټه خزانه ، مخ ١٦.
٧٣: د پښتو ادبیاتو تاریخ،٢ ټوک مخ ٥١٦.
٧٤: جغرافیایي تاریخي غور مخ ٦٣.
٧٥: طبقات ناصري، ١ټ مخ ٧١.
٧٦: سیستان سرزمین ماسه ها وحماسه ها، ٤٠٤ مخ .
٧٧: همدا اثر، مخ ٣٧٨ .
٧٨: دېټي خزانی لمنلیکونه، ٢٥٠،٢٥١مخونه .
٧٩: دکندهار یادابښتونه،٦٧مخ
٨٠: همدا اثر ٦٧ مخ
٨١: دکندهار یادابښتونه، مخ ٦٧.
٨٢: دسیمو تاریخي جغرافیه مخکنی اثر، مخ ١٢٨.
٨٣: همدا اثر ١٢٩مخ.
٨٤: پښتو اریانا دایرت المعارف، ٧ ټ، مخ ١٠٤٧.
٨٥: هلمند، ل، اکاډمیسین محمدابراهیم عطایي، مخ ٩٧.
٨٦: احیا الملوک مخ ٤٤٦.
٨٧: همدا اثر، ٤٤٨مخ
٨٨: غوریان ، ٤٩ مخ .
٨٩: دعلامه حبیبي مقالی لومړی برخه، مخ ٣٠٥.
٩٠: همدا اثر.
٩١: ساحوي څیړنه.

افغان جرمن آنلاین په درښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادښت: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ